

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра садово–паркового та лісового господарства

«Затверджую»
Завідувач кафедри
садово–паркового та лісового господарства
«_____» _____ **2019 р.**

_____ (Т.І. Мельник)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВБС. 1.14 ЛІСОМИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

Спеціальність 205 «Лісове господарство» .

Факультет: Агротехнологій та природокористування

2019–2020 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни Лісомисливське господарство для студентів спеціальності 205 «Лісове господарство»

Розробники: к.б.н., доцент Мельнк Т.І.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри садово–паркового та лісового господарства.

Протокол № _____ від «_____» _____ 201_ року

Завідувач кафедри _____ (Мельник Т.І.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Погоджено:

Декан факультету агротехнологій та природокористування _____ (Коваленко І.М.)

Декан факультету агротехнологій та природокористування _____ (Коваленко І.М.)

Методист методичного відділу _____
(_____)

Зареєстровано в електронній базі: _____ 201__р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо–кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма	заочна форма
Кількість кредитів – 305	Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство	Вибіркова (за вибором студента)	
	Спеціальність 205 «Лісове господарство»		
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2019–2020–й	
		Курс	
		4, 2 ст	
Загальна кількість годин –105		Семестр	
	7 / 3		
	Лекції		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	ОС бакалавр	12 год.	
		Практичні	
		26 год	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		67 год.	
		Індивідуальні завдання:	
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 38,5/ 61,5 (52/83)

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: формування у студентів навиків обліку і оцінки мисливських ресурсів і мисливських угідь, організації біотехнічних і мисливських робіт, техніки добування мисливських ресурсів.

Завдання:

1. Ознайомити з основними видами мисливських тварин, особливостями їх біології і екології, а також з основними методами вивчення екології мисливських тварин і обробки отриманої інформації;

2. Навчити застосовувати теоретичні знання в цілях освоєння методів моніторингу стану лісів, охорони і захисту лісів, що підвищують продуктивність лісів, забезпечують багатocільове, безперервне, раціональне, не виснажливе використання лісів для задоволення потреби суспільства в лісах і лісових ресурсах;

3. Ознайомити студентів з теоретичними основами і практикою ведення мисливського господарства; обробкою і отриманням мисливської таксаційної інформації;

4. Ознайомити з основами і перспективами разведення дичини.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

– загальнотеоретичні положення про ліс як екосистему, різні типи зв'язку тварин з лісом;

– основні методи вивчення екології мисливських тварин і обробки отриманої інформації;

– теоретичні основи і практику ведення мисливського господарства; обробку і отримання таксаційної інформації

– фауністичний склад мисливських промислових видів ссавців і птахів України та Сумської області, особливості їх способу життя і поведінки;

– основні методи вивчення екології мисливських тварин і обробки отриманої інформації.

Уміти:

– планувати заходи, направлені на раціональне використання ресурсів мисливсько–промислових видів ссавців і птахів;

– застосовувати теоретичні знання в цілях освоєння методів моніторингу стану лісів, охорони і захисту лісів, що підвищують продуктивність лісів;

– визначати видову приналежність птахів і ссавців по традиційних і електронних визначниках, слідах, пошкодженнях і продуктах життєдіяльності;

– представляти отримані знання у вигляді рефератів, доповідей, презентацій.

Програма навчальної дисципліни
*(навчальна програма дисципліни на апробації
у 2019–2020 навчальному році)*

Змістовий модуль 1.

Біологічна основа ведення мисливського господарства.

Тема 1. Історія розвитку і виникнення полювання.

Мисливствознавство, як наука. Охота як найстародавніша діяльність людини. Історія розвитку мисливствознавства в Україні.

Тема 2. Охорона тваринного світу і юридичні основи сучасного мисливського господарств. Поняття про спортивні і промислові мисливські господарства. Роль мисливствознавства в охороні і раціональному використанні фауни. Природні території, що особливо охороняються. Мисливські заповідники, як репродуктивні ядра промислових видів

Тема 3. Мисливські ресурси і біотехнія. Представники комахоїдних, гризунів, зайцеобразних, хижих, парнокопитних. Борова дичина. Польова дичина. Водоплавна дичина. Болотяна дичина. Екологічні основи біотехнії. Водозабезпеченість мисливських угідь. Поліпшення захисних властивостей мисливських угідь. Кормова база мисливського господарства і шляхи її регулювання.

Змістовий модуль 2.

Види і методики проведення полювань

Тема 4. Промислове полювання. Любительське і спортивне полювання. Техніка добування мисливських ресурсів. Техніка безпеки. Особливості роботи лісного, мисливствознавства. Вживаність в екстремальних умовах. Способи організації проведення окремих видів полювань.

Тема 5. Мисливське спорядження і зброя. Способи організації проведення окремих видів полювань. Техніка безпеки на облікових роботах і різних видах полювань. Облік мисливських звірів і птахів. Маршрутні і авіаційні методи обліку. Зимовий маршрутний облік. Облік на реву.

Тема 6. Основні вимоги та принципи охорони, раціонального використання і відтворення тваринного світу. Охорона мисливського фонду. Режимы охорони тварин, занесених до Червоної книги України, включених до переліків видів тварин, які підлягають особливій охороні. Особливості ведення мисливського господарства в лісах різного призначення.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма				заочна форма		
	усього	у тому числі			усього	у тому числі	
		л	пз	с.р.		л	с.р.
Модуль 1							
Змістовий модуль 1.							
Біологічна основа ведення мисливського господарства							
Тема 1. Історія розвитку і виникнення полювання.	18	4		10			
Тема 2. Охорона тваринного світу і юридичні основи сучасного мисливського господарств.	13	2	2	7			
Тема 3. Мисливські ресурси і біотехнія.	16	2	10	10			
Разом за модулем 1	47	8	12	27			
Модуль 2							
Змістовий модуль 2.							
Мисливська справа як специфічна сфера природокористування.							
Тема 4. Лісомисливське господарство.	22	2	8	10			
Тема 5. Види полювання: промислове та спортивне. Мисливське спорядження і зброя.	16	2	6	10			
Тема 6. Основні вимоги та принципи охорони, раціонального використання і відтворення тваринного світу.	20			20			
Разом за модулем 2	58	4	14	40			
Усього годин	105	12	26	67			

5. Теми та план лекційних занять (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Історія розвитку і виникнення полювання. План: 1. Мисливствознавство, як наука. 2. Мисливство як найстародавніша діяльність людини. Полювання древніх та середніх віків. Княже та царське полювання.	2

2	Тема 1. Історія розвитку і виникнення полювання. План: 1. Мисливство та мисливське господарство за Радянських 2. Історія розвитку мисливствознавства.	2
3	Тема 2. Охорона тваринного світу і юридичні основи сучасного мисливського господарств. План: 1. Форми впливу людини на диких тварин. 2. Лісове господарство. Сільське господарство. Урбанізація та промисловість. 3. Мисливське господарство.	2
4	Тема 3. Мисливські ресурси і біотехнія. План: 1. Практичне значення мисливських тварин. 2. Біотехнія. Призначення та види біотехнічного впливу. 3. Планування та ефективність біотехнічних заходів.	2
5	Тема 4. Лісомисливське господарство. План: 1. Організація мисливської справи. 2. Облік мисливських тварин 3. Єгерська справа.	2
6	Тема 5. Види полювання: промислове та спортивне. Мисливське спорядження і зброя. План: 1. Техніка полювання (технічні засоби полювання, мисливська зброя, мисливські собаки, ловчі та підсадні птахи). Мисливська етика та безпека полювання. 2. Мисливська продукція (види, первинна обробка, консервація та зберігання, мисливські трофеї).	2
	Разом	12

6. Теми лабораторних занять (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2. Охорона тваринного світу і юридичні основи сучасного мисливського господарств. Кадастр лісових мисливських угідь та мисливської фауни України.	2
2	Тема 3. Мисливські ресурси і біотехнія. Вивчення біології, екології, поведінки та слідів життєдіяльності куроподібних птахів.	2
3	Тема 3. Мисливські ресурси і біотехнія. Вивчення біології, екології, поведінки та слідів життєдіяльності мисливських птахів	2
4	Тема 3. Мисливські ресурси і біотехнія.	2

	Вивчення біології, екології, поведінки та слідів життєдіяльності оленеподібних	
5	Тема 3. Мисливські ресурси і біотехнія. Вивчення біології, екології, поведінки та слідів життєдіяльності хижих звірів	2
6	Тема 3. Мисливські ресурси і біотехнія. Вивчення біології, екології, поведінки та слідів життєдіяльності зайцеподібних та мишоподібних	2
7	Тема 4. Лісомисливське господарство. Техніка проведення обліку тварин	2
8	Тема 4. Лісомисливське господарство. Встановлення типологічної структури, вивчення захисних та кормових властивостей угідь.	2
9	Тема 4. Лісомисливське господарство. Принципи бонітування мисливських угідь Сумської, Чернігівської та Полтавської областей.	2
10	Тема 4. Лісомисливське господарство. Визначення пошкоджень дерев і чагарників представниками природної фауни.	2
11	Тема 5. Види полювання: промислове та спортивне. Мисливське спорядження і зброя. Техніка полювання. Приманювання та відлякування тварин. Нормативно–правові документи ведення мисливського господарства.	2
12	Тема 5. Види полювання: промислове та спортивне. Мисливське спорядження і зброя. Особливості будови і класифікація мисливської зброї. Мисливські самолоти.	2
13	Тема 5. Види полювання: промислове та спортивне. Мисливське спорядження і зброя. Встановлення віку добутих мисливських тварин. Вимірювання та оцінка мисливських трофеїв.	2
Разом		26

7. Самостійна робота (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Історія розвитку і виникнення полювання.	10
2	Тема 2. Охорона тваринного світу і юридичні основи сучасного мисливського господарств.	7
3	Тема 3. Мисливські ресурси і біотехнія.	10
4	Тема 4. Лісомисливське господарство.	10
5	Тема 5. Види полювання: промислове та спортивне. Мисливське спорядження і зброя.	10
6	Тема 6. Основні вимоги та принципи охорони, раціонального використання і відтворення	20

	тваринного світу.	
Разом		67

8. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:

- 1.1. **Словесні:** лекція, робота з книгою (конспектування).
- 1.2. **Практичні:** практична робота.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання.

2.1. Аналітичний

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.

3.1. Проблемний (проблемно–інформаційний)

4. Активні методи навчання – використання технічних засобів навчання, мозкова атака, рішення кросвордів, екскурсії, самооцінка знань, використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій.

5. Інтерактивні технології навчання – використання мультимедійних технологій.

9. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100–бальною шкалою оцінювання ЄКТС

2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація)

3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:

- рівень знань, продемонстрований на практичних заняттях;
- активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;
- результати виконання та захисту лабораторних робіт;
- експрес–контроль під час аудиторних занять;
- самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
- написання рефератів;
- результати тестування;
- письмові завдання при проведенні контрольних робіт;

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота			Разом за модулі та ЄКТС	Атестація	Підсумковий тест – іспит	Сума
Змістовий модуль 1 1 – 20 балів	Змістовий модуль 2 1 – 20 балів	ЄКТС				
T1–T3	T4–T6	15	55 (40+15)	15	30	100
20	20					

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
82–89	B	
74–81	C	
64–73	D	
60–63	E	
35–59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Рекомендована література Базова

1. Мартынов, Е. Н. Охотничье дело. Охотоведение и охотничье хозяйство [Электронный ресурс] : учеб. пособие для подготовки студентов, обучающихся по напр. 250000 «Лесное дело» / Е. Н. Мартынов, В. В. Масайтис, А. В. Гороховников ; ред. Е. Н. Мартынов ; Издательство «Лань» (ЭБС). – Изд. 2–е, испр. – Санкт–Петербург ; Москва ; Краснодар : Лань, 2014. – 448 с. – (Учебники для вузов. Специальная литература). – Режим доступа: <http://e.lanbook.com/view/b00k/42198/>.
2. Харченко, Н. Н. Охотоведение [Текст] : учеб. для студ. вузов, обучающихся по спец. 260400 (250201) «Лесное хозяйство и ландшафтное строительство» / Н. Н. Харченко ; ГОУ ВПО «Моск. гос. ун–т леса». – 2–е изд. – Москва : МГУЛ, 2005. – 370 с.

Допоміжна

1. Бондаренко В.Д. Біотехнія: Навч. посібник. – Ч. 1 / В.Д.Бондаренко. – Львів: ІЗМН, 1998. – 203 с.
2. Бондаренко В.Д. Біотехнія: Навч. посібник. – Ч. 2 / В.Д. Бондаренко. — Львів: ІЗМН, 2001. – 203 с.
3. Бондаренко В.Д. Мисливськогосподарське законодавство України. Посібник. / [В.Д.Бондаренко, В.Р. Бурмас, А.М. Дейнека, В.П.Ходзінський, П.Б.Хоецький]. – Львів: Вид–во “Сполом”, 2005. – 336 с.
4. Данилкин А. А. Биологические основы охотничьего трофейного дела. / А. А. Данилкин. – М.: Т–во научных изданий КМК, 2010. –150 с.
5. Данилкин А. А. Оленьи (Cervidae). / А. А. Данилкин – М. : ГЕОС, 1999. – 552 с.
6. Данилов Д. Н. Основы охотустройства / [Д.Н. Данилов, Я.С. Русанов, А.С. Риковский и др.] – М. : Лесн. пром–сть, 1996. – 330 с.
7. Дёжкин В. В. Охота и охотничье хозяйство мира: Справочное пособие. / В. В. Дёжкин – М : Лесн. пром–сть, 1983. – 368 с.
8. Дементьев В.И. Основы охотоведения. / В.И. Дементьев. – М. : Лесн. пром–сть, 1971. – 230 с.

9. Ковязин В.Ф. Основы лесного хозяйства и таксация леса: учебное пособие. / [В. Ф. Ковязин, А. С. Аникин, Н. В. Беляева, А. Н. Мартынов, Е. С. Мельников, В. Н. Минаев]. – СПб: Лань, 2010. – 380 с.
10. Мисливствознавство: Навч. посібник / [В.Д. Бондаренко, М.В. Делеган, К.А. Татаринів та ін.]; Відп. ред. В.Д. Бондаренко. – К.: НМК ВО, 1993. – 200 с.
11. Настанова з упорядкування мисливських угідь. – К.: Держкомлісгосп України, 2002. – 113 с.
12. Петриченко В.В. Типологія мисливських угідь: Навчальний посібник / В.В.Петриченко, Н.І. Лебедева, Я.М. Карташова. – Запоріжжя: ЗНУ, 2009.– 110 с.
13. Хоєцький П.Б. Мисливствознавство. / П.Б. Хоєцький. – Львів: Сполом, 2006. – 112 с.
14. Хоєцький П.Б. Практикум з мисливствознавства / П.Б. Хоєцький. – Львів: Сполом, 2007. – 64 с

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbu.gov.ua/> — Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського
2. <http://e-heritage.ru/>—Електронна бібліотека
3. <http://www.nbu.gov.ua/eb/ep.html>—Електронний фонд наукових публікацій
4. <http://elibrary.ru/>—Наукова електронна бібліотека
5. <http://www.kmu.gov.ua/>—Урядовий портал
6. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/>—Законодавство України
7. <http://www.ecoline.ru/books/>—Електронна екологічна бібліотека
8. <http://rybalka.zooclub.ru/index.php/>—Рыбакам и охотникам
9. <http://hunts.in.ua/index.html>—Охота и природа
10. <http://www.hunter.ru/>—Все об охоте
11. <http://predatory.ru/>—Справочник по хищным и копытным животным
12. <http://www.vupor.com/>—Всеукраинский портал охоты и рыбалки
13. <http://www.huntingukraine.com/>—Hunting Ukraine
14. <http://dklg.kmu.gov.ua/>—вне нтство х рсів ни

